

Module 3

Maatschappij en ethiek

1. Problematiek in het Midden-Oosten

Zie PPT

2. Ontwikkeling in historisch perspectief

a. De pre-koloniale periode (? -14de eeuw)

-Hoge maar geïsoleerde ontwikkeling van politieke, economische, sociale en culturele systemen in diverse continenten

Azië: Chinese en Indo-Chinese rijken

Afrika: Yoruba-rijk

Amerika: Maya's en Inca's

Europa: Griekse, Romeinse en christelijke culturen

-Uitwisseling en kruisbestuiving via handel en/of oorlogen

b. Kolonialisme (14de tot eind 19de eeuw)

-De periode waar het fenomeen 'onderontwikkeling' wordt geschapen.

-Het toenmalig Europees economisch en politiek model wordt aan iedereen opgelegd: dit zorgt voor een feodaal systeem en slavernij.

-Er worden zonder limieten zowel grondstoffen als mensen geroofd.

-Eeuwenoude culturen worden vernietigd.

c. Dekolonisering (eind 19de -halfweg 20ste eeuw)

-Veel landen worden politiek onafhankelijk, maar economisch sterk afhankelijk van het rijke noorden.

-Franse revolutie: doorbreken van het feodaal systeem en opkomst van de burgerij.

-Bevrijdingsstrijd in Latijns-Amerika

-Onafhankelijkheidsstrijd in het Zuiden-klassestrijd in het Noorden.

d. Neo-kolonialisme

(jaren '60-eind jaren '80)

-Politiek gebonden ontwikkelingshulp

-Sterke Oost-West tegenstelling. Kolonies worden ingepalmd vanuit die tegenstelling.

-Eerste ontwikkelingsdecennium (1960-1970). Ontwikkeling wordt gezien als een economisch inhaalmaneuver van het Zuiden t.o.v. het Noorden.

-De mate van steun wordt gebonden aan politieke regimes

-Plundering van grondstoffen en opbouw van de schuldenlast.

-Hoe is de schuldenlast ontstaan ?

Schuldenlast opgebouwd vanaf oliecrisis 1973.

Rijke oliestaten plaatsen hun geld bij de Wereldbank.

Wereldbank schrijft leningen uit aan landen die uit de kolonisatie komen.

Er wordt onvoldoende geïnvesteerd.

Deze landen kunnen hun leningen niet meer terugbetalen.

Er komt een 'schuldenherschikking'. Nieuwe leningen worden uitgeschreven om de oude terug te betalen.

-Opmars van sociale aspecten van ontwikkeling: mensenrechten, democratisering. Grote protesten tegen bv. de dictaturen in Latijns-Amerika.

e. Globalisering

(eind jaren '80 tot heden)

-Vrije markt, maar ook duurzame ontwikkeling

-Noord-Zuid of Rijk-Arm tegenstelling vervangt de strijd tussen twee machtsblokken.

-Opkomst en verankering van milieuzorg

- Versnelling van economische integratie en vervaging van de landsgrenzen.
- Duurzame ontwikkeling als totaalconcept: economische, ecologische, sociale en culturele componenten.
- Globaal bestuur als uitdaging voor de toekomst

3. Globalisering

Als ergens over economische ontwikkelingen wordt gesproken, valt al gauw het begrip globalisering. Onder globalisering verstaan we de wereldwijde integratie van bestaande nationale en regionale economische systemen. Dit leidt tot een groter wordende onderlinge afhankelijkheid van individuele plaatsen, regio's en nationale staten.

Globalisering is uiteraard geen uitvinding van de laatste decennia van de vorige eeuw. Het proces kwam al op gang in de zestiende eeuw met het op gang komen van de ontdekkingsreizen. De basis voor de huidige ontwikkeling werd in de 19e eeuw gelegd met het kolonialisme en het imperialisme. De standaardisering van de wereldkalender en de opkomst van internationale juridische afspraken bevorderden de integratie van de verschillende bestaande economische systemen. Beslissend evenwel voor de tot standkoming van de globalisering in de huidige tijd is de versnelling van het integratieproces én het feit dat de oorspronkelijke spelers in het internationale veld (de nationale staten) geleidelijk aan worden vervangen door andere machtige spelers (de multinationals en de machtige financiële instellingen). Nu al overtreft de waarde van grote multinationals het Bruto Nationaal Produkt van een groot aantal landen en het is nog niet zo lang geleden dat de speculatie-activiteiten van grote investeerders nationale financiële autoriteiten dwongen de nationale munteenheid te devalueren.

Globalisering is overigens geen verschijnsel dat beperkt is tot de economische sector. Nieuwe waarden op sociaal en cultureel gebied verspreiden zich razendsnel over de wereld. Was het alledaagse leven van veel mensen vroeger georganiseerd rond de lokale gemeenschap, tegenwoordig zijn velen van ons meer thuis in een van de vele vakantielanden dan in de ontspanningsgebieden van het eigen land. Er is sprake van een mondiale stroom van consumptiegoederen, van muziek, van allerlei vormen van mediagebruik en last but not least van mondiale migratiestromen

Waardoor is globalisering veroorzaakt? Knox en Marston (1998) noemen vier factoren die in onderlinge samenhang hebben bijgedragen tot globalisering:

- De voortdurende herschikking van de patronen van internationale arbeidsverdeling. Door verschillen in productie-omstandigheden (en vooral door verschillen in lonen) zoeken producenten voortdurend naar de meest

gunstige produktielocaties. Arbeidsintensieve productieprocessen werden zodoende verplaatst naar wat lage-lonen landen zijn gaan heten. Een van de gevolgen daarvan is geweest dat de internationale handel in de laatste 25 jaar sneller groeide dan de internationale productie.

- De tweede belangrijke factor is de internationalisering van de financiële markten. Het totale bedrag aan internationale investeringen is geweldig gegroeid. Uiteraard is dit alles mogelijk gemaakt door de digitale revolutie waardoor het internationale kapitaal snel over de wereld geschoven kan worden. We spreken dan ook wel van flitskapitaal. De belangrijkste centra in de wereld hebben hun positie in dit spel alleen nog maar versterkt: New York, London, Frankfurt en Tokyo
- De derde factor is eigenlijk zojuist al genoemd. Het is de digitale en technologische revolutie die een compleet nieuw arsenaal aan goederen en diensten heeft opgeleverd: zonne-energie, ICT, biotechnologie, containerisering om maar enkele te noemen.
- De groei van de consumentenmarkten. Door vergelijkbare sociaal-economische processen ondergaat de welvarende consument vergelijkbare trends op de wereldmarkt. Er is in het welvarende deel van de wereld sprake van een materialistische en hedonistische cultuur. Vaak is niet de intrinsieke waarde van goederen bepalend voor de waarde maar de symboolwaarde (het statusaspect bijv. van de Nike-schoen of de snelle BMW).

Apple erkent slechte werkomstandigheden Chinese iPod-fabriek

Apple Computer heeft erkend dat de werkomstandigheden in een van haar Chinese iPod-fabrieken niet overeenstemmen met de gedragscode van de computergigant. In de fabriek moeten de werknemers in een derde van de gevallen meer dan 60 uren per week werken.

In een kwart van de gevallen wordt zes dagen op zeven gewerkt. De computergigant vond wel geen bewijzen van dwangarbeid of kinderarbeid, zo bericht de Britse zender BBC vrijdag.

De bal ging enkele maanden geleden aan het rollen na een artikel in Mail on Sunday. Een journalist van die krant had een iPod-fabriek -de populairste digitale muziekspeler van het moment- in China bezocht en ontdekte er uitbuitende arbeidsomstandigheden. Apple beloofde een onderzoek dat nu is afgerond.

Het bedrijf uit Californië heeft naar eigen zeggen een interview gehad met 100 arbeiders uit de fabriek. Daaruit concludeert ze dat er inderdaad soms langer dan 60 uur per week wordt gewerkt. Apple beloofde dat de onderaannemer opnieuw naar een „gewone” 60-urenwerkweek moet overschakelen, om in orde te zijn met de gedragscode van de groep. De arbeiders zouden wel het minimumloon ontvangen, „de helft van de

ondervraagden kreeg meer", aldus Apple.

Volgens Mail on Sunday bedraagt het minimumloon zo'n 42 euro per maand. De internationale vakbondsfederatie heeft dan weer kritiek op het onderzoek van Apple, omdat dat niet geverifieerd is door een onafhankelijke instantie.

Ze vraagt zich ook af onder welke omstandigheden de interviews zijn gebeurd. In de Chinese fabriek, om welke vestiging het gaat werd niet meegedeeld, werken 200.000 mensen. Een zesde van hen woont op de site.

Bron: De Standaard

Nieuwe Oxfam-campagne brengt Ikea in verlegenheid

Oxfam-Magasins du monde, de Waalse tegenhanger van Oxfam-Wereldwinkels, haalt in zijn jongste campagne het positieve imago van Ikea onderuit. "De Zweedse meubelgigant wordt gezien als een icoon van 'ethisch en verantwoordelijk' ondernemen, maar onderzoek bij zijn leveranciers wijst uit dat Ikea niet zo sociaal bewogen is als het laat uitschijnen", klinkt het.

Ikea heeft een eigen gedragscode, IWAY genaamd, waarin de Zweedse keten zich engageert voor sociale en ecologische normen. "In werkelijkheid is er geen onafhankelijke controle op die gedragscode. Wij zijn dus zelf naar India, Bangladesh en Vietnam getrokken om er de arbeidsomstandigheden bij de leveranciers van Ikea te controleren."

De Waalse tegenhanger van Oxfam-Wereldwinkels stelde enkele zware inbreuken vast op IWAY en op de wetgeving. Zo moeten de arbeiders er gemiddeld 80 tot 90 uur per week werken, zijn er systematische vertragingen bij het uitbetalen van de lonen, worden overuren niet volgens het wettelijke barema betaald en is er in deze landen vaak geen effectieve erkenning van het recht op vereniging of op collectieve onderhandelingen. (belga/dm)

Slavernij in de 21ste eeuw

Het Amerikaanse rijk, het eerste dat de hele aardbol omspant, is volledig gebaseerd op de meest onrechtvaardige vorm van economische macht, schrijft John Perkins. „Het gebruikt slaven om de eigen leiders te verrijken."

De kloof tussen rijk en arm is de laatste dertig jaar alleen maar toegenomen, ook al wordt het tegendeel beweerd. De rijkdom zit vooral bij grote Amerikaanse bedrijven - bij de *corporatocracy*, de machthebbers in een wereldrijk dat berust op economische macht.

Dit nieuwe rijk, waarvan het hoofdkwartier is gevestigd in de Verenigde Staten, is het eerste echte wereldrijk uit de wereldgeschiedenis. Anders dan de vroegere rijken heeft deze eigentijdse versie de onderworpenen weten te overreden - in plaats van te dwingen - om alle belangrijke aspecten van zijn cultuur over te nemen.

Nu, aan het begin van het derde millennium, is de taal van dat rijk de wereldtaal van handel en diplomatie, en reiken de tentakels van zijn beeldende kunst, literatuur, films, muziek, geneeskunde, natuurwetenschappen en communicatie tot in de verste uithoeken van de planeet.

Het Amerikaanse imperium wordt niet geregeerd door een koning of een keizer, het wordt geregeerd door een groep mannen die het voor het zeggen hebben in multinationals en banken, en via hen in de overheden van de VS en vele andere landen.

Deze lieden pendelen veelal tussen de hoogste niveaus van de ondernemingen, de banken en de overheden heen en weer. Onder hen staat een piramide van ondergeschikten, met een miljardenbevolking van arbeiders die zwoegen om het merendeel van de rijkdommen van de aarde naar de schatkisten van de ondernemingen te sluizen - mensen die toekomstige onderzoekers 'slaven' zullen noemen.

Slavernij

Karakteristiek voor het moderne wereldrijk is de bedrieglijke schijn. De meeste mensen in de hogere regionen van de piramide zijn zich er niet van bewust dat zij een wereldrijk dienen. Zij werken voor organisaties als de Wereldbank of het Amerikaanse Bureau voor Internationale Ontwikkeling, en voor bedrijven als General Electric, Exxon, General Motors, Wal-Mart en Nike. Ze leren dat de samenleving altijd baat heeft bij industrialisatie en economische ontwikkeling, en dat de organisaties waarvoor ze werken, bijdragen aan de verlichting van lijden en armoede, dat ze banen scheppen en de vrede en de stabiliteit in de wereld bevorderen.

Ze zijn zich er merendeels niet van bewust dat ze in feite een nieuwe vorm van slavernij verbreiden, die ellende aanricht en een sfeer kweekt die het wereldwijd

optreden van terroristische bewegingen in de hand werkt. In hun gelederen staan cohorten juristen, economen en psychologen klaar om hen ervan te overtuigen dat het bestel dat ze hebben opgebouwd het meest democratische, rechtvaardige en barmhartige is dat de wereld ooit heeft gekend, en dat het bovendien nauwelijks meer voor verbetering vatbaar is.

De feiten over de moderne wereld weerleggen deze overtuiging. De statistieken van na de Tweede Wereldoorlog laten duidelijk zien dat de industrialisatie en economische ontwikkeling in vele derdewereldlanden alleen maar een handvol van de rijkste families - en de topmensen van de *corporatocracy*, de heerschappij van de grote ondernemers - in die landen ten goede is gekomen, terwijl de meeste mensen het slechter hebben gekregen.

De piramide

De verhouding tussen het inkomen van het vijfde deel van de wereldbevolking in de rijkste landen en dat van het vijfde deel in de armste landen is verschoven van 30 tegen 1 in 1960 naar 74 tegen 1 in 1995. Dat logenstraft de beweringen van organisaties als de Wereldbank en vertegenwoordigers van commerciële conglomeraten als zou in die periode de kloof tussen rijk en arm zijn geslonken.

Op 11 september 2001, de dag waarop in de VS 3.000 mensen door terroristische aanslagen jammerlijk om het leven kwamen, zijn in de derde wereld 24.000 mensen gestorven van de honger. Naar schatting sterven wereldwijd dagelijks 30.000 kinderen aan behandelbare ziekten, enkel doordat het heersende bestel niet bereid is de benodigde geneesmiddelen te verschaffen. Iedereen die in de jaren zeventig steden in de derde wereld heeft bezocht, en dertig jaar later nogmaals, weet dat de laatste decennia van het tweede millennium barmhartig noch egalitair waren.

Slavernij is een hard woord. Directeuren van bedrijven nemen het niet in de mond, en je vindt het evenmin in de verslagen van internationale ontwikkelingsorganisaties. Toch is het volkomen toepasselijk. Er zijn nog altijd slavenhandelaren. Zij rekruteren eenvoudigweg radeloze mensen en bouwen een fabriek om de jasjes, jeans, tennisschoenen, auto- of computeronderdelen en duizenden andere artikelen te maken die zij kunnen verkopen waar ze maar willen. Misschien worden zij zelfs liever niet zelf eigenaar van die fabrieken, maar nemen ze een plaatselijke ondernemer in dienst om al het vuile werk voor hen op te knappen.

Voor de mensen die het uitbuit, is dit moderne wereldrijk niet zachtzinnig, maar het is buitengewoon genereus voor wie aan de top van zijn socio-economische piramide staat. Van de honderd grootste economieën ter wereld zijn er 52 bedrijven, geen landen; 47 daarvan zijn Amerikaanse bedrijven. Zij hebben 25 procent van de rijkdommen van de wereld weten te sluizen naar vijf procent van de wereldbevolking - de Verenigde Staten. Minder dan één procent van die bevolking - de mensen aan de

top van de piramide - bezit een groter deel van de Amerikaanse economische middelen dan de onderste negentig procent.

In 2003 was het salaris van de gemiddelde bedrijfsleider driehonderd maal zo hoog als dat van zijn gemiddelde werknemer. Het aandeel van de Amerikaanse belastinginkomsten dat door bedrijven wordt betaald, is gedaald van ongeveer 33 procent in de jaren veertig van de twintigste eeuw tot 15 procent in 2000.

Weg met de bizon

De grondslagen van dit Amerikaanse wereldrijk zijn gelegd in de jaren veertig van de negentiende eeuw, toen de leer van de *Manifest Destiny* populair werd - het idee dat de verovering van Noord-Amerika door God voorbestemd was, en dat God, en niet de mens, de ondergang van de Indianen, de wouden en de bizonen had bevolen, evenals de ontwikkeling van een economie die berust op aanhoudende exploitatie van arbeidskrachten en bodemschatten. Begin twintigste eeuw werd het concept van de *Manifest Destiny* gehanteerd ter rechtvaardiging van Amerikaanse invasies in landen in Latijns-Amerika die weigerden het beleid van de VS te steunen.

De drievoudige schok van de twee wereldoorlogen en de Depressie heeft Amerika gesterkt in zijn stellige voornemen om zich te verdedigen en zijn invloedssfeer uit te breiden. De presidenten Taft, Wilson en Franklin Roosevelt hebben op basis van een aangepaste versie van de *Manifest Destiny* de pan-Amerikaanse activiteiten van Washington tot aan het einde van de Tweede Wereldoorlog voortgezet. Daarna heeft een hele reeks presidenten zich op dit beginsel beroepen in de strijd tegen het communisme in oorden als Vietnam, Iran en Indonesië. Toen kwamen 11/9, Afghanistan en Irak.

Maar al gaat de filosofische rechtvaardiging van een vorm van expansionisme die is uitgelopen op het eerste echte wereldrijk dan anderhalve eeuw terug, op de *Manifest Destiny*, de middelen om dat resultaat ook werkelijk tot stand te brengen worden geleverd door de moderne onderneming - een fenomeen dat zijn succes voor een groot deel dankt aan zijn informele bondgenootschap met de overheid en de grote banken.

Samenzwering

Dat bondgenootschap is gedurig sterker geworden in de decennia sinds de jaren vijftig, toen president Eisenhower voor het eerst waarschuwde voor het militair-industrieel complex. De *corporatocracy* die dit mogelijk heeft gemaakt, is geen samenzwering in de klassieke zin van het woord. Ze bestaat niet uit een groepje mensen dat regelmatig in het geheim bijeenkomt om staatsgrepen te beramen of toekomstplannen te formuleren. Het is meer iets als het verbond tussen de plantagehouders in het Amerikaanse Zuiden van voor de Burgeroorlog.

Net als die zuidelijke aristocraten, die wisten wat ze te doen hadden om hun manier van leven en van zakendoen te beschermen, hebben de leden van de huidige *corporatocracy* financiële, politieke en maatschappelijke belangen gemeen die hun optreden dicteren. Zij hoeven daarvoor geen conferenties te houden of expliciete plannen te formuleren.

Het welslagen van de *corporatocracy*, en dus van het imperium, berust goeddeels op het feit dat het publiek en de rechters zakelijke praktijken accepteren die in een ander tijdperk als misdadig zouden zijn beschouwd. Wetten die ooit grote, monopolistische ondernemingen dwongen belangen af te stoten, zijn onlangs ongedaan gemaakt. Aardoliemaatschappijen, mediagiganten, detailhandelaren en zelfs restaurantketens hebben in zo'n duizelingwekkend tempo hun krachten gebundeld dat het praktisch niet bij te houden is.

Tegelijkertijd hebben de eigenaars van deze ondernemingen stevig voet aan de grond gekregen bij de overheid en de banken. Juist de mensen die zijn aangesteld om toezicht te houden op de industrie zijn maar al te vaak afkomstig van hoge posities in diezelfde industrie. Ze rekenen er doorgaans op na afloop van hun werk voor de overheid weer naar die industrie terug te keren. Je hoeft geen politicoloog te zijn om te snappen dat zo'n bestel wemelt van de potentiële belangenconflicten, dat het ondemocratisch is, en in hoge mate vatbaar voormisbruik en corruptie.

De *corporatocracy* heeft consequent het internationale bankwezen, de wetten van vele landen (waaronder de VS) en multinationale handelsovereenkomsten zodanig gestalte gegeven dat de *big business* erdoor wordt gestimuleerd en versterkt, terwijl alle anderen, vooral zij die een gevaar vormen voor de *corporatocracy*, rechten kwijtraken.

Bovendien stelt men alles in het werk om mensen en regeringen over heel de aardbol ervan te overtuigen dat privatisering het openbaar belang dient en dat bedrijfsleiders betere rentmeesters van het openbaar belang zouden zijn dan ambtenaren. Miljarden dollars zijn uitgegeven om deze privatiseringscampagne te doen slagen.

Ondergang

De geschiedenis houdt ons voor dat grote rijken altijd ten onder gaan. In hun tomeloze streven naar macht verwoesten ze culturen, levens en het milieu, en bezwijken daarna zelf. Op de lange termijn kan geen land gedijen door andere uit te buiten. Het Amerikaanse Rijk - het eerste dat de hele aardbol omspant - zal daarop geen uitzondering zijn. Het heeft geleid tot een wereld waarin enkelen in weelde baden en de meerderheid verdrinkt in armoede, vervuiling en geweld. Ook dit rijk zal ten onder gaan. Maar dat is niet het einde van het verhaal. Uiteindelijk zal dit rijk plaats maken voor een ander rijk, onder leiding van de Chinezen, van een coalitie van

Arabische staten... De mogelijkheden zijn duizelingwekkend, maar weinig aantrekkelijk.

Maar er is nóg een mogelijkheid. Net zoals het tijdperk na de Tweede Wereldoorlog getuige is geweest van een nieuwe creatie, een economisch wereldrijk, zo is nu het moment aangebroken voor een tweede verschijnsel. Wij hebben de gelegenheid om de droom te verwezenlijken die de Amerikaanse grondleggers, de Founding Fathers, voor ogen stond. Amerikanen geloven in de beginselen uit de Onafhankelijkheidsverklaring, dat alle mensen recht hebben op leven, vrijheid en streven naar geluk. Je kunt zonder meer stellen dat heel de planeet aan de grondslagen van de Verenigde Staten heeft bijgedragen.

Nu is de tijd gekomen om die grondslagen over heel de planeet uit te breiden. Nu is de tijd gekomen om de hulpbronnen waarmee het imperium is uitgebouwd te gebruiken om de belangen van mensen in de hele wereld te dienen. De Wereldbank en zijn zusterorganisaties, de multinationals en de overheidsinstellingen hebben in de afgelopen vijftig jaar transport-, communicatie-, financiële en technologische netwerken opgebouwd, die nu kunnen worden ingezet om verpauperde volkeren - de volkeren die de Amerikanen tot slaven hebben gemaakt - te helpen een infrastructuur te scheppen die hen in staat zal stellen een gezond en waardig leven te leiden. Deze instellingen kunnen nu hun middelen in projecten steken om de 24.000 mensen die dagelijks van de honger sterven, te eten te geven.

Altruïsme

De meeste Amerikanen denken dat buitenlandse hulp altruïstisch is. Zij schrikken wanneer ze horen dat het leeuwendeel van dergelijke 'hulp' de rijkdom en de macht van de *corporatocracy* vergroot. Het wordt de grote taak van de eenentwintigste eeuw om het Amerikaanse volk op de hoogte te stellen van de waarheid achter het Rijk, en het ertoe aan te zetten dit proces ongedaan te maken. Per slot van rekening ligt de veiligheid van de komende generaties niet in de handen van de bewakers op onze luchthavens en aan onze grenzen, of van de jonge mannen en vrouwen die in verre landen in het leger dienen. Ze moet het hebben van onze toewijding aan de beginselen die dit land tot stand hebben gebracht, en van ons vaste voornemen om die beginselen te laten gelden voor alle mensen ter wereld.

John Perkins

(De auteur is econoom. Hij schreef het boek 'Confessions of an economic hit man', dat binnenkort in Nederlandse vertaling verschijnt.)

www.johnperkins.org

JOHN PERKINS

Links

<http://www.mappingworlds.org/hospitality.html> (E.U. Hospitality Map)
<http://www.wgo.be/> (= 'What's Going On': beter voor uitdieping en vnl. in het Engels)
<http://www.globalisering.com/> (Uitgave van het Nederlands Sociaal Forum)
<http://ipsnews.be/categorieen/home.asp> (vooral oog op het Zuiden)

<http://www.wereldwijd.be/links/links.htm> (idem, uitgebreide archieflijst van diverse kranten & tijdschriften, zie ook 'Trefwoordenlijst')
<http://www.cocosnet.be/> (alles over mondiale vorming, mét onderwijslinks)
<http://www.theexperiment.org/> (iets minder toegankelijk, uitsluitend Engels)
<http://www.broederlijkdelen.be/[...w.globelink.be/> (Jeugddienst mondiale vorming)
<http://www.11.be/> (11.11.11)
<http://www.cmo.nl/> (Centrum Mondiaal Onderwijs)
<http://www.unhchr.ch/> (U.N. Human Rights Watch Site)
<http://www.ngonet.be/> (Belgische Niet-Gouvernementele Organisaties)
<http://www.poverello.be/>
<http://www.welzijn.net/>
<http://www.samsam.net/divers/colofon/index.html> (mondiale vorming)
<http://www.xs4all.nl/~ac/> (Website Autonoom Centrum)
<http://www.cmo.nl/platform-mre/> (Mensenrechtenplatform)
<http://www.parel.nl/> (Interculturele site)
<http://www.ikwilniet.org> (Stichting Global Society)
<http://www.indymedia.org/nl/> (onafhankelijke mediasite van de andersglobalisten)
<http://www.11.be/index.php?option=c...nid=110&id=1035> (alles over de Tobin-taks)

Links

'All-in-One'...

<http://www.nieuwsbronnen.com/algemene/index.html>

Een overzicht van de Nederlandse én Belgische kranten in een oogopslag:

<http://www.krantenkoppen.be/>
<http://www.mediargus.be/NL/index.asp> (Nederlandstalige digitale persdatabank)
<http://www.kranten.com/>

Een overzicht van de Wereldpers:

http://www.newspaperindex.com/news/list_countries/

Belgische Politiek

<http://www.belgium.be/eportal/appli...id=aboutBelgium> (Federale portaalsite, inclusief gemeenschappen & gewesten)

Voor Belgische politieke partijen: zie "*Instellingen*":

<http://actualiteit.org/forums/forumdisplay.php?f=66>

Europese & wereldpolitiek

<http://eu.pagina.nl/> (Uiterst omvattend)

<http://www.eurominority.org/version/nld/index.asp/> (Minderheden in Europa)

http://epp.eurostat.cec.eu.int/port...&_schema=PORTAL (Alle Europese statistieken)

<http://www.odci.gov/cia/publications/chiefs/index.html> (Wie zit op welke politieke stoel?)

<http://www.crwflags.com/fotw/flags/iso3166.html> (Alles over vlaggen)

http://book.coe.int/EN/accueil_cata...EID=127&lang=EN (Catalogus publicaties Raad van Europa)

<http://www.grondweteuropa.nl/> (Over de nieuwe Europese Grondwet)

Om écht slimmer te worden:

<http://www.uitpers.be> (Onafhankelijke journalistiek over buitenlandse politiek, verschijnt maandelijks)

<http://www.journalinks.be/> (Waar halen de journalisten hun mosterd?)

<http://www.vpro.nl/programma/tegenlicht/>

<http://users.pandora.be/jan.coucke/dlk/index.html>

<http://www.journalismnet.com/> (Op zoek naar internationaal nieuws)

<http://www.psw.rug.ac.be/rc/Nederla...rtikelshome.htm> (Site van professor R. Coolsaet)

<http://www.doaj.org/> (meer dan 60.000 wetenschappelijke artikels!)

<http://omroep.vara.nl/tvradiointern...&subtopic=38690> (Actualiteit door de ogen van de wetenschap)

<http://www.vpro.nl/wetenschap/index...3626936+8978501> (Idem, maar mét fantastisch beeldarchief!)

Om je kritische zin aan te scherpen:

<http://www.indymedia.be/news/2004/11/90376.php> (Een broodnodige dissidente klok)

<http://www.vpro.nl/programma/tegenlicht/weblog/>

<http://pilger.carlton.com/> (Vaak messcherp...)

<http://antiwar.com/> (De naam spreekt voor zich)

<http://www.informationclearinghouse.info/> (Ook Amerikanen kunnen kritisch zijn)

http://www.expatica.com/source/site...ubchannel_id=24 (België door een Angelsaksische bril)

<http://www.transparencynow.com/> (Kritisch mediaforum)

Kritische Counters

<http://www.costofwar.com> (De waanzinnige kosten verbonden aan het Irak-'avontuur')

<http://www.worldometers.info/> (Zeer ruim, soms choquerend)

Naslag

<http://www.nieuwsbronnen.com/algemene/algemene3.html> (Gewoonweg alles...)

<http://nl.wikipedia.org/wiki/Hoofdpagina> (Gratis webencyclopedie)

<http://www.ipl.org/> (Internet Public Library)
<http://www.zowerkt.nl/> ('Praktische' encyclopedie)
<http://www.systransoft.com/> (Vertaalwoordenboek, ook Nederlands)
<http://www.juridischwoordenboek.be/> (Voor alle juridische haarkloverij)
<http://www.refdesk.com/myency.html> (Voor elk wat wils)
<http://www.worldatlas.com/aatlas/world.htm>
http://statbel.fgov.be/port/cou_nl.asp (Landenportaal N.I.S.)

Een alternatief voor de dagelijkse tv-soap/cultuur:

<http://www.documentaire.nl/>
<http://kennisnet.nl>
<http://www.maatschappijleerwerkstuk.nl/sitemap.php?>
<http://www.cultuurlink.be/>
<http://www.fine-arts-museum.be/site/Nl/default.asp> (Koninklijke Musea voor Schone Kunsten van België)
<http://www.vpro.nl/programma/hollanddoc/> (Verdiepende televisie met documentaires, interviews, debatten en lezingen)

Achtergronden:

<http://www.netwerk.tv/> (dagelijks 'vers' beeldmateriaal)
<http://www.come.to/streven/> (vooral de artikelen-on-linesectie)
<http://www.groene.nl/> (met een gratis archief om 'U' tegen te zeggen)
<http://www.politicsinfo.net/?go=htt...php?language=nl>
(zowat alles over politiek, binnen- en buitenland. Vergeet de 'Dossiers' niet!)
<http://www.stepnet.nl/stepnet/content.asp>
<http://www.politics.be/>
<http://www.oneworld.nl/>
http://statbel.fgov.be/port/cou_nl.asp (landenportaal van het NIS; 224 landen!)
<http://www.trouw.nl/nieuwsenachtergronden/index.html>
<http://www.inghist.nl/Onderzoek/Pro...N/lemmata/Index> (Alle biografieën)

Alternatieve nieuwsbronnen

<http://ipsnews.be/categorieen/home.asp> (vooral oog op het Zuiden)
<http://www.mo.be/> (idem, uitgebreide archieflijst van diverse kranten & tijdschriften, zie ook 'Trefwoordenlijst')
<http://www.cocosnet.be/> (alles over mondiale vorming, mét onderwijslinks)
<http://www.theexperiment.org/> (iets minder toegankelijk, uitsluitend Engels)
<http://www.globalisering.com/> (uitgave van het Nederlands Sociaal Forum)

Routeplanners

<http://www.be.map24.com/> (Simply the best)
<http://www.maporama.com/share/>

Praktisch

<http://www.charline.be/info/codepost/cpost.htm> (Belgische postcodes)
<http://www.b-rail.be/main/N/index.php> (Dienstregelingen NMBS)
<http://www.delijn.be/reisinfo/index.html> (Dienstregelingen De Lijn)

<http://www.1207.be/> (De 'Witte Gids')

http://www.embassyworld.com/directo..._telephone.html (Landnummers telefoon)

<http://users.belgacom.net/citaten/index.html> (Citatenwebsite)

<http://www.snelheidscontroles.be/>

<http://www.biac.be/arrivals/> (Aankomst in Zaventem)

<http://www.internetwoordenboek.com/> (Woordenboek voor Internet- & SMS-taal)
